

Pilsoniskais forums par demokrātijas nākotni Latvijā

“Parakstu vākšana beigusies, ko tālāk?”

2007. gada 7. maijā, Rīgas Latviešu biedrībā

Rīkotāji: Pilsoniskā apvienība ELJA 50, Latvijas Pilsoniskā Alianse, Eiropas Kustība Latvijā

Foruma mērķis: atbalstot Latvijas Valsts prezidentes Vairas Vīķes-Freibergas aicinājumu tautai iesaistīties politiskās krīzes risināšanā, izkārtot forumu, kurā pilsoniskās iniciatīvas, biedrības, nodibinājumi, apvienības un individuāli pilsoņi var ierosināt konkrētas darbības demokrātijas veicināšanai.

Foruma galvenais uzstādījums: Satversmes 2. punkts, “Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai”.

Pilsoniskā foruma dalībnieki aicina:

- **VISU PILSONISKO SABIEDRĪBU** aktīvi iesaistīties politiskos procesos. Forums konkretizēs dažādos līdzdalības veidus un pēc foruma izplatīs priekšlikumu kopsavilkumu;
- **POLITIĶUS** klūt atbildīgiem un atsaucīgiem veidojot, īstenojot un izvērtējot politiku, kas skar Latvijas iedzīvotājus;
- **VALSTS VARAS PĀRSTĀVJUS** nodrošināt, ka tautas viedokli uzklausa un respektē kā konstruktīvu pienesumu valsts politiskās attīstības veidošanā;
- **VALSTS AMATPERSONĀM** nodrošināt atklātumu un caurspīdīgumu visos politiskos un sabiedriski būtiskos procesos, tai skaitā Valsts prezidenta vēlēšanās, nodrošinot politiski neatkarīga un neitrālā prezidenta ievēlšanu;
- **VALSTS AMATPERSONĀM UN POLITIĶIEM** ar pienācīgu atbildību izskaust politisko un ekonomisko korupciju visos valsts līmeņos no pašvaldības līdz Saeimai.

Forumu atklāj Prof. A.Endziņš (*bijušais Satversmes tiesas priekšsēdētājs*) un vada Prof. Rasma Kārkliņa (*Latvijas un Ilinojas universitāšu profesore*)

Apaļā galda diskusija: Prof. Jānis Ikstens (*Latvijas Universitātes profesors*), Rasma Pīpiķe (*Latvijas Pilsoniskā alianse*), Andris Gobiņš (*Eiropas Kustība Latvijā*), Uldis Kronblums (*Jūrmalas Aizsardzības biedrība*) un Kristaps Markovskis (*Sabiedrība par atklātību “Delna”*) Diskusijas dalībnieki ierosina izmantot dažādus pilsoniskās līdzdalības veidus ārpus vēlēšanām:

Prof. Aivars Endziņš, bijušais Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Satversmes II panta “Latvijas valsts suverēnā vara pieder Latvijas tautai” aktualitāte šodien un sabiedrības loma demokrātijā

Prof. Endziņš apsvēcis visus, kas parakstījušies par referendumu pret grozījumiem valsts drošības likumos, neskatoties uz aģitāciju pret. Likumu nolūks bija panākt to, ka korumpētas amatpersonas paliek nesodītas. Tikai prezidentes iejaukšanās to apturēja. Saeimas piekāpšanos - atcelt likumus un svītrot no Satversmes 81. pantu – izraisīja bailes, ka prezidente varētu spert nākamo soli uz Saeimas atlaišanu. Satversmes 2. punkts nav tikai formalitāte. Satversme ļauj tautai iesniegt likumprojektus un likumu grozījumus. Bažas rada politiķu runas, ka NVO nevajadzētu iejaukties politiskos procesos. Tā ir pilnīgi ačgārna demokrātijas izpratne. AP laikā un vēl 5. Saeimas laikā nebija šādas plaisas starp deputātiem un tautu, bet pēc tām tā no Saeimas uz Saeimu ir pastiprinājusies. Tauta tiek uzskatīta par pelēku masu, kuru vēlamā virzienā var iespaidot ar reklāmas kampaņām. Tautai ir jāseko, kā balso deputāti, kā rīkojas valdība. Tad, nākamajās vēlēšanās, jāstrīpo un jāliek krustiņi. Tauta var ļoti daudz ietekmēt un panākt, lai politiķi rēķinās ar tautas viedokli.

Rasma Pīpiķe, Latvijas Pilsoniskās alianses direktore

Lai lēmumi būtu kvalitatīvi, ir jābūt saiknei starp sabiedrību un politiķiem. Latvijā ir izveidojusies *pseido demokrātijā* - nereti ir sajūta, ka sabiedrība tiek iesaistīta tikai “ķeksīša pēc”. Tiesiskais regulējums sabiedrības līdzdalībai ir ļoti labs. Starptautiski tas atzīts par vienu no labākajiem Eiropā. Taču nereti NVO uzskata ar aizdomām, beidzamajā laikā tiek apšaubīta NVO leģitimitāte. Ir būtiski izmantot esošos likumus, atrast sev tuvu organizāciju un tajā aktīvi darboties.

Prof. Jānis Ikstens, Latvijas Universitātes profesors

Prof. Ikstens iesaka 4 veidus, kā padarīt politiķi dzīvi “mazāk saldu”:

1. Rakstīt vēstules deputātiem, pieprasīt atbildes;
2. Pieprasīt, ka piektdienās deputātiem uz tikšanos ar vēlētājiem jāierodas apgabalā, no kura tie ievēlēti;
3. Iesniegt pieteikumus Satversmes tiesai;
4. Publicēt deputātu mobilo telefonu numurus, lai varētu informēties par viņu balsojumiem.

Andris Gobiņš, Eiropas kustības Latvijā prezidents

Eiropiska, moderna demokrātija nevar pastāvēt bez ikdienišķa, pastāvīga kontakta ar pilsoņiem. To paredz arī Eiropas Konstitūcija – piemēram, elektroniski pieejamus likumprojektus. Ir vajadzīga skaidra un caurspīdīga iespēja izsekot likumdošanai, no likuma projekta līdz tā pieņemšanai. Likumprojektiem visiem jābūt pieejamiem vienā vietā. Ir vajadzīga plašāka līdzdalība e-vēstuļu sūtīšanā deputātiem. Ieteicams veidot īpašu pilsonisko forumu internetā – portālu vai mājas lapu pilsoniskām iniciatīvām. Elektroniskajā vidē ir jau notikušas vairākas akcijas: piemēram, “Balso gudri”, kuras rezultātā pirmo reizi tik daudzi iepriekšējās Saeimas deputāti netika ievēlēti.

Uldis Kronblums, Jūrmalas Aizsardzības biedrība

Prieks par to, ka Jūrmalnieki pamodināti, bet atklājies arī bēdīgais fakts, ka Jūrmalas Dome nekādā veidā netaisās vērā ņemt Jūrmalnieku vēlmes. Biedrība ir sagatavojusi vēstuli Valsts prezidentei un citām augstām valsts amatpersonām, aicinot tās iniciēt izmaiņas Likumā par pašvaldībām, kas dotu iespēju rīkot pašvaldību referendumus.

Kristaps Markovskis, Sabiedrība par atklātību “Delna”

Ko var panākt tiesas ceļā? Kopš 2002. gada pastāv Administratīvā tiesa, kas spēj aizsargāt sabiedrības intereses. K. Markovskis aicina izmantot: 1) Administratīvo tiesu, lai aizstāvētos pret administratīvo patvaļu; 2) Satversmes tiesu, lai aizstāvētu savas tiesības.

Brīvais mikrofons.

Foruma dalībnieki ierosina konkrētas aktivitātes demokrātijas procesu veicināšanai:

- Turpināt rakstīt Centrālajai vēlēšanu komisijai - referendumu datums jānoliek pēc iespējas drīz, vēlākais - jūnija beigās
- Izmantot Eiropas Savienības iespējas. Atrast domubiedrus citās Eiropas valstīs un sadarboties. Divatā, trijatā, piecatā izteiktām balsīm pavisam cits svars
- Griezties pie Valsts prezidentes, aicināt spert nākamo soli – ierosināt Saeimas atļaušanu. To varētu apvienot ar referendumu par drošības likumiem
- Iestāties un līdzdarboties politiskās partijās. Prasīt atbildību no partiju vadībām par to eventuāliem slepeniem līgumiem ar Latvijas ekonomiskiem grupējumiem un atskaiti par naudas līdzekļiem, ja tādi ir saņemti
- Veidot jaunu, modernu *Tautas fronti*, izmantojot elektroniskos saziņas līdzekļus
- Izmantot elektroniskos saziņas līdzekļus pret sabiedrības “īstermiņa atmiņu”, atgādinot politiķu darbus, resp. nedarbus
- Šādus forumus rīkot sistemātiski, arī citās Latvijas pilsētās un laukos
- Mainīt vēlēšanu likumu – politiķiem tieši jāatskaitās tautai. Ļaut kandidēt tikai vienā apgabalā
- Adresēt vēstules arī politisko partiju valdēm - ne vienmēr ir vienprātība starp deputātiem un valdēm. Jaunie politiķi jāaudzina pirms tie nonāk deputātu krēslos
- Rakstīt deputātiem vēstules kā *iesniegumus* – tad ir pienākums uz tiem atbildēt
- Terminu “nevalstiskās organizācijas” (kas ir negācija) aizstāt ar terminu “sabiedriskās organizācijas”
- Ierosināt izslēgt no Krimināllikuma 158. pantu, kas neatbilst Satversmei, apdraud preses un vārda brīvību un tiek izmantots, lai izrēķinātos ar cilvēkiem, kas ir sabiedriski aktīvi
- VISIEM VĒLREIZ PĀRLASĪT SATVERSMI !!!